מנסה הגמרא לבאר את טעמם של אחרים: לֵימָא – שמא נאמר דְּקָסָבְרִי אֲחֵרִים, אֵינָהּ לִשְׁחִיטָה אֶלָּא בַּסּוֹף – אין השחיטה קרויה שחיטה אלא בסופה, והמחשבה שחושב בשעת השחיטה אינה מועילה אלא אם חשב אותה בגמר השחיטה, וְכִדְרָבָא שאמר לדעת רבי מאיר שאינה לשחיטה אלא בסוף, ואחרים היינו רבי מאיר (הוריות יג:). והיכן מצאנו שרבא אמר כך, דְּאָמַר רָבָא עֲדַיִין הֵיא בַּחֲלוֹקֶת – במסכת תמורה (כה:) נחלקו רבי מאיר ורבי יוסי לגבי האומר 'הרי בהמה זו תמורת עולה תמורת שלמים', דעת רבי מאיר שיש לתפוס את הלשון הראשון, והרי היא תמורת עולה בלבד. ורבי יוסי סובר שאף בגמר דבריו אדם נתפס והרי היא תמורת שתיהן. ובזבחים (ל.) נחלקו רבי מאיר ורבא כיצד דעתו של רבי מאיר באומר בהמה זו חציה עולה וחציה שלמים, אביי סובר שלא אמר רבי מאיר 'תפוס לשון ראשון' אלא כשאמר בתחילה הרי זו תמורת עולה וחזר ואמר הרי זו תמורת שלמים, שהואיל והיתה דעתו שתחול מתחילה תמורת עולה, אינו יכול לחזור בו מדבריו ולומר 'תמורת שלמים', אבל כשנתבטין מתחילה שיחולו שתי הקדושות גם של עולה וגם של שלמים, כמו באופן הנזכר, שאמר חציה עולה וחציה שלמים, מודה רבי מאיר ששתי הקדושות חלות בבת אחת. אבל רבא סובר שאף באופן זה אמר רבי מאיר 'תפוס לשון ראשון', שאין טעמו של רבי מאיר ['ב'תמורת עולה תמורת שלמים'] משום חזרה, אלא משום שדעתו שתחול הקדושה לפי הסדר שמוציא מפיו, ומאחר שהקדים לומר 'חציה עולה' מתפשטת הקדושה על כל הבהמה, ואין יכולה לחול עליה עוד קדושת שלמים. ורבא הביא ראיה לדבריו, וראייתו נסמכה על כך שרבי מאיר סובר אינה לשחיטה אלא בסוף.

הֵילְכָךְ מאחר שנתבאר לדעת רבי מאיר שאין מחשבת השחיטה מועילה רק בסופה, ובסוף השחיטה אין שהות לומר שני דברים, לכן אמר, שאם הִקְדִּים לומר מוּלִין לִפְנֵי עֲרָלִים, מחשבת מוּלִין חֲיֵילִי ראשונה, ושוב מחשבת עֲרָלִים לֹא חֲיֵילִי, ואין כאן אלא מחשבת מולים והפסח כשר, ואם הִקְדִּים עֲרָלִים לַמּוּלִין, מחשבת עֲרָלִים חֲיֵילִי ראשונה ומחשבת מוּלִין לֹא חֲיֵילִי ויש כאן מחשבה של ערלה בלבד, והפסח פסול.

רבה דוחה את הביאור הקודם, ומבאר את שיטת רבי מאיר באופן אחר: אָמַר רַבָּה, לֹא – אין הכרח לומר בדעת רבי מאיר שאינה לשחיטה אלא בסוף, אלא לְעוֹלָם קָסָבְרִי אֲחֵרִים יֶשְׁנָהּ לִשְׁחִיטָה מֵתְּחִלָּה וְעַד סוֹף, וטעמו של רבי מאיר שאם הקדים ערלים למולים פסול, אף שיש מקום לשתי המחשבות לחול ואין כאן אלא מקצת ערלה, משום שהָכָא בְּמַאי עָסְקִינַן – כאן בברייתא, במה המדובר, כְּגוֹן שֶׁגָּמַר בְּלִבּוֹ להוציא בפיו ששוחט לְתַרְוַיְיהוּ – לשניהם בֵּין לַמּוּלִין בֵּין לָעֲרָלִים, וְהוֹצִיא בְּפִיו ששוחט לָעֲרָלִים וְלֹא הִקְפִּיק לוֹמַר ששוחט גם לַמּוּלִין עַד שֶׁגָּמְרָה שְׁחִיטָה בְּמחשבת עֲרָלִים לבדה. וּבְהָא פְּלִיגִי – ובזה נחלקו, דְּרַבִּי מֵאִיר סָבַר לֹא בָּעֵינַן – אין אנו צריכים שיהיו פִּיו וְלִבּוֹ שָׁוִים, ואין הולכים אלא אחר מה שאמר בפיו, וכיון שלא אמר אלא לערלים הקרבן פסול. וְרַבָּנָן סָבְרִי בָּעֵינַן פִּיו וְלִבּוֹ שָׁוִים, והולכים גם אחר מחשבתו, וכיון שבליבו חשב לשחוט גם למולין, אין כאן אלא מחשבת מקצת ערלה וכשר.

הגמרא מקשה על ביאורו של רבה: וְכִי קָסָבַר רַבִּי מֵאִיר דְּלֹא בָּעֵינַן – שלא צריך פִּיו וְלִבּוֹ שָׁוִין, וְהָתְנִיהוּ – וקשה מהנאמר במשנה (תרומות פ"ג מ"ח), הַמַּתְבֵּיוֹן לוֹמַר פירות אלו יהיו תְּרוּמָה, וְאָמַר בטעות הרי הן מַעֲשֵׂר, או המתכוין לומר מַעֲשֵׂר וְאָמַר תְּרוּמָה, אוֹ שֶׁאֵינִי נִכְנָם לְבֵית זֶה – שהתכוין לנדור שלא יכנס לבית זה, וְאָמַר בטעות שאיני נכנס לָזֶה – לבית אחר, או המתכוין לנדור ולומר שֶׁאֵינִי נֶהֱנֶה לְאִישׁ זֶה וְאָמַר בטעות שאיני נהנה לָזֶה – לאיש אחר, בכל אלו האופנים לֹא אָמַר כְּלוּם – אין דיבורו נתפס, מפני שטעה בדיבורו, עַד שֶׁיִּהוּ פִּיו וְלִבּוֹ שָׁוִין – שיוציא בשפתיו מה שגמר בלבו. והרי סתם משנה רבי מאיר היא, ומוכח שסובר רבי מאיר שאין הולכים אחר מוצא פיו לבד, אלא צריך שיהיו פיו וליבו שוין.

מסקנת הגמרא בביאור דברי רבי מאיר: אֶלָּא אָמַר אַבָּיֵי, כך היא כוונת רבי מאיר, מה שאמר בְּרֵישָׁא שהקדים מולים לערלים כשר, מדובר דְּאָמַר הריני שוחט סִימָן הָרִאשׁוֹן לַמּוּלִין, וְסִימָן הַשֵּׁנִי אַף לָעֲרֵלִים, ונמצא דִּכְסִימָן שֵׁנִי נַמִּי פָּתִיכִי בֵּיהּ מוּלִין – שגם בשחיטת הסימן השני מעורבת מחשבת מולים, לפיכך הפסח כשר, וּבַסֵּיפָא שאמר רבי מאיר, הקדים ערלים למולים פסול, מדובר דְּאָמַר הריני שוחט סִימָן רִאשׁוֹן לָעֲרֵלִים, סִימָן שֵׁנִי לַמּוּלִים, דִּכְסִימָן רִאשׁוֹן חָא לֹא פָּתִיכִי בֵּיהּ מוּלִין – שבסימן הראשון לא מעורבת כלל מחשבת מולים אלא ערלים בלבד, וְרַבִּי מֵאִיר לְטַעֲמֵיהּ – הולך לשיטתו דְּאָמַר (מנחות טז.) שִׁמְפַּגְּלִין בַּחֲצִי מַתִּיר, כגון שאמר ששוחט סימן זה על דעת לאכול כזית למחר, מועילה מחשבתו לפגל, ואף שהקרבן אינו ניתר אלא בשחיטת שני הסימנים, וכמו כן בענייננו בשחשב רק בסימן אחד לשחוט לערלים נפסל הפסח לדעת רבי מאיר. וְרַבָּנָן שנחלקו על דעת אחרים בברייתא (לעיל ס:), לְטַעֲמַיְיהוּ – הולכים לטעמם, דְּאָמְרִי (מנחות טז.), אֵין מְפַגְּלִין בַּחֲצִי מַתִּיר, לפיכך גם בענייננו אם חשב בסימן אחד בלבד שיאכל הקרבן לערלים אין הקרבן נפסל, מכיון שהשחיטה נשלמת רק בשני הסימנים, ובסימן השני היתה מחשבתו גם למולים.

משנה

נאמר בתורה (שמות לד כה) 'לֹא תִשְׁחַט עַל חָמֵץ דַּם זִבְחִי', כלומר שאסור לשחוט קרבן פסח בשעה שיש חמץ ברשות השוחט, המשנה מבארת באלו אופנים עוברים על לאו זה, והאם דין זה נאמר גם בשאר קרבנות שהקריבום בערב פסח או בפסח: הַשּׁוֹחֵט אֶת הַפֶּסַח עַל הֶחָמֵץ – בזמן שיש ברשותו כזית חמץ, עוֹבֵר בְּלֹא תַעֲשֶׂה של 'לֹא תִשְׁחַט עַל חָמֵץ דַּם זִבְחִי'. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, אַף השוחט על חמץ את קרבן הַתָּמִיד של בין הערבים בערב פסח, שהוא נשחט קודם לקרבן הפסח, עובר בלאו זה.

מביאה המשנה דעה החולקת: רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר, הַפֶּסַח ששחטו בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר אחר חצות על החמץ, לִשְׁמוֹ, חַיָּיב מלקות משום 'לֹא תשחט על חמץ' משום שהפסח כשר, והרי זו שחיטה ראויה, וְאם שחטו שֶׁלֹּא לִשְׁמוֹ, פָּטוּר, שפסח ששחטו בזמנו שלא לשמו הוא פסול והרי זו שחיטה שאינה ראויה, וסובר רבי שמעון (ב"ק ע.) שחיטה שאינה ראויה לא שמה שחיטה. וּשְׁאָר כָּל הַזְּבָחִים ששחטן על חמץ בארבעה עשר לאחר חצות, בֵּין אם שחטן לִשְׁמָן, שעלו לבעלים לשם חובה, וּבֵין אם שחטן שֶׁלֹּא לִשְׁמָן, שכשרים ולא עלו לבעלים לשם חובה, פָּטוּר, משום שרבי שמעון סובר שבזמן שהוא חייב משום 'לא תשחט על חמץ' בקרבן פסח, הרי הוא פטור בשאר זבחים.

וּכְמוֹעֵד – אם בתוך ימי הפסח שחט את הפסח על חמץ, אם שחטו לִשְׁמוֹ, פָּטוּר, שפסח שנשחט שלא בזמנו לשם פסח, פסול, ושחיטה שאינה ראויה אין שמה שחיטה. אבל אם שחטו שֶׁלֹּא לִשְׁמוֹ, אלא לשם שלמים, חַיָּיב, שהפסח שלא בזמנו הרי הוא קרב שלמים, ושחיטה ראויה היא. וּשְׁאָר כָּל הַזְּבָחִים ששחטן במועד על חמץ, בֵּין ששחטן לִשְׁמָן, בֵּין ששחטן שֶׁלֹּא לִשְׁמָן, חַיָּיב מלקות, שהרי כל הזבחים שנזבחו שלא לשמן כשרים. חוּץ מִן הַחַטָּאת שֶׁשְּׁחָטוֹ שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ שהיא פסולה, ולכך אם שחטה שלא לשמה על חמץ פטור, ששחיטה שאינה ראויה היא.

גמרא

הגמרא מבארת מי עובר באיסור 'שוחט על החמץ', וכן את מקום המצאו של החמץ בשעת השחיטה: אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ, לְעוֹלָם אֵינוֹ חַיָּיב מלקות משום 'לא תשחט על חמץ' (שמות שם), עַד שֶׁיֵּהָא הֶחָמֵץ או לַשּׁוֹחֵט או לַזּוֹרֵק את הדם על המזבח,

אוֹ לְאֶחָד מִבְּנֵי הַחֲבוּרָה המנויים על הפסח, ואם יש חמץ לאחד מאלו כולם עוברים.

וְעוֹד אמר ריש לקיש, אין אחד מהם עובר בלאו, **עַד שֶׁיְּהֵא** החמץ **עִמּוֹ בָּעֲזָרָה. וְרַבִּי יוֹחָנָן אָמַר, אַף עַל פִּי שֶׁאֵין** החמץ **עִמּוֹ בָּעֲזָרָה** עובר.

מבררת הגמרא: **כְּמַאי כְּמִיפַּלְגִי** – במה נחלקו ריש לקיש ורבי יוחנן, **אִילֵימָא** – אם נאמר **כְּעַל כָּרְחָךְ כְּמִיפַּלְגִי** – נחלקו במקום שנאמר בתורה 'על', כמו כאן שנאמר 'לא תשחט על חמץ', אם פירושו שלא ישחט כשהחמץ סמוך לו, או אפילו אם אינו סמוך לו הרי הוא עובר על הלאו, ש'על חמץ' משמעו שלא יהיה לו חמץ ברשותו בשעת שחיטת הפסח. **דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ סָבַר, 'עַל' בְּכָמּוֹךְ**, ולכך אינו עובר אלא אם החמץ בעזרה סמוך למקום שחיטת הפסח, **וְרַבִּי יוֹחָנָן סָבַר, לֹא בָּעֵינַן** [–לא צריך] **עַל בְּכָמּוֹךְ**, ולכך אפילו אם החמץ אינו עמו בעזרה עובר עליו.

הגמרא דוחה ביאור זה שנחלקו ב'על בסמוך'. מקשה הגמרא: **וְהָא אִיפַּלְגוּ בָּהּ חֲדָא זִימְנָא** – והרי כבר נחלקו בזה פעם אחת, בענין לחמי תודה שנאמר בהם (ויקרא ז יג) 'על חלת לֶחֶם חָמֵץ יַקְרִיב קָרְבָּנוֹ עַל זֶבַח תּוֹדַת שְׁלָמָיו' [שמזה למדו ששחיטת קרבן התודה מקדשת את הלחמים הבאים עמו], **דְּתָנֵי** – ששנינו במשנה (מנחות עח:), **הַשּׁוֹחֵט קרבן תּוֹדָה לִפְנִים** – בתוך העזרה, **וְלַחְמָהּ** – הלחמים הבאים עמה נמצאים מחוץ **לַחוֹמָה, לֹא קָדַשׁ הַלֶּחֶם** בקדושת הגוף. מבררת הגמרא: **מַאי** – מה הכוונה 'חוץ לַחוֹמָה', **רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר, חוּץ לְחוֹמַת בֵּית פַּגֵּי** – שם מקום בקצה ירושלים, כלומר, שהלחם היה מחוץ לירושלים בשעת שחיטת התודה, שמכיון שאינו ראוי לאכילה שם, ואם יצא שם לאחר שנתקדש הוא נפסל ב'יוצא', לפיכך אינו מתקדש שם בשחיטת התודה, **אֲבָל** אם הלחם נמצא בתוך ירושלים אף שהוא **מחוּץ לְחוֹמַת הָעֲזָרָה**, כיון שהוא מקום הראוי לאכילתו ואינו נפסל שם ב'יוצא', **קָדַשׁ** – הרי הוא מתקדש בשחיטת התודה, **וְלֹא בָּעֵינַן 'עַל בְּכָמּוֹךְ'** – ואין צריך שיהיה סמוך לבהמת התודה בשעת שחיטתה, אף שקידוש הלחם נלמד ממה שנאמר 'על זבח תודת שלמיו'. **וְרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ אָמַר, אֲפִילּוּ** אם הלחם בתוך ירושלים, אלא שהוא **חוּץ לְחוֹמַת הָעֲזָרָה, לֹא קָדַשׁ, אַלְמָא** – מוכח שסובר ריש לקיש דבָּעֵינַן **'עַל בְּכָמּוֹךְ'**, ומכיון שסבר נחלקו במחלוקת זו בענין לחמי תודה, לא היה להם לשוב ולחלוק בענין שחיטת הפסח על חמץ שאינו עמו בעזרה.

הגמרא מנסה לומר ביאור אחר במחלוקת רבי יוחנן וריש לקיש בשחיטת פסח על חמץ שאינו עמו בעזרה: **אֶלָּא בְּהַהִיא סָפֵק כְּמִיפַּלְגִי** – רבי יוחנן וריש לקיש נחלקו בענין התראת ספק אם שמה התראה, שאם החמץ בעזרה ורואים אותו, אפשר להתרותו בהתראה ודאית, אבל אם אינו בעזרה התראת ספק היא, שהרי אין אנו יודעים אם יש לו חמץ, וסובר ריש לקיש שהתראת ספק אין שמה התראה, לפיכך גם אם התברר לבסוף שהיה לו חמץ בשעת השחיטה אינו לוקה, כל זמן שלא ידענו מכך בשעת ההתראה. ורבי יוחנן סובר שהתראת ספק שמה התראה, ולפיכך גם אם אין החמץ עמו בעזרה לוקה, אם התברר לבסוף שהיה לו חמץ בשעת השחיטה.

דוחה הגמרא: **בְּהָא נָמֵי הָא פְּלִיגִי בָּהּ חֲדָא זִימְנָא** – אף במחלוקת זו כבר נחלקו פעם אחת. **דְּאִיתְּמַר** – נאמר בבית המדרש, **מִי שֶׁאָבְעָה שֶׁאוֹכַל כָּכָר זוֹ הַיּוֹם, וְעָבַר הַיּוֹם וְלֹא אֲכָלָהּ, רַבִּי יוֹחָנָן וְרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ דְּאָמְרִי תַּרְוַיְיהוּ** – שניהם אמרו, **אֵינוֹ לוֹקֶה** על כך שעבר על הלאו של 'לא תשא את שם ה' אֱלֹהֶיךָ לַשָּׁוְא' (שמות כ ו). אבל נחלקו בטעם הדבר, **רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר אֵינוֹ לוֹקֶה, מִשּׁוּם דַּהֲוָה לֵיהּ לָאו שֶׁאֵין בּוֹ מַעֲשֶׂה** – שלא עשה מעשה בעוברו על שבועתו, שהרי רק ישב ולא אכל, **וְכָל לָאו שֶׁאֵין בּוֹ מַעֲשֶׂה אֵין לוֹקִין עָלָיו. אֲבָל** משום **הֶתְרָאַת סָפֵק** אין לפוטרו, משום **שֶׁשָּׁמָּהּ הַתְרָאָה. וְרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ אָמַר אֵינוֹ לוֹקֶה, מִשּׁוּם דַּהֲוָה לֵיהּ הֶתְרָאַת סָפֵק**, שבשעה שהתרו בו שיאכל פן יעבור על השבועה, היה ספק אם יעבור על שבועתו, **וְהֶתְרָאַת סָפֵק לֹא שְׁמָהּ הֶתְרָאָה. אֲבָל** משום **לָאו שֶׁאֵין בּוֹ מַעֲשֶׂה** אין לפוטרו ממלקות, שכן **לוֹקִין עָלָיו** לדעת ריש לקיש. ומאחר שכבר נחלקו פעם אחת בדין התראת ספק, לא הוצרכו לחלוק שוב בענין שוחט פסח על חמץ שאינו עמו בעזרה.

הגמרא חוזרת לביאור הראשון: **אָמְרִי** – אמרו בני הישיבה, **לְעוֹלָם בְּעַל כָּרְחָךְ קָא מִיפַּלְגִי** [–נחלקו] רבי יוחנן וריש לקיש, **וְצָרִיכָא** – והוצרכו לחלוק בשני המקומות, גם בענין שוחט על חמץ וגם בענין לחמי תודה, ואין ללמוד מאחד על חבירו. **דְּאִי אִיפְּלִינוּ** – שאם היו חולקין רק **לְעִנְיַן** 'לא תשחט על חָמֵץ', **הָוֶה אָמֵינָא** – הייתי יכול לומר, **בְּהַהוּא הוּא דְּקָאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן דְּלֹא בָּעֵינַן** – רק לענין זה אמר רבי יוחנן שלא צריך 'עַל בְּכָמּוֹךְ', **מִשּׁוּם דְּהַחמץ אִיפּוּר הוּא, וְכָל חֵיכָא דְּאִיתֵּיהּ אִיתֵּיהּ** – ובכל מקום שהוא נמצא לאחר זמן הביעור הרי הוא עומד באיסורו, ומשום כך מסתבר לומר שאסור לשחוט עליו בכל מקום שנמצא, **אֲבָל לְעִנְיַן מְקַדֵּשׁ** [–שיתקדש] **לֶחֶם** של תודה על ידי שחיטת התודה, **דְּלֹא קָדַשׁ אֶלָּא בְּפָנִים** – שאינו מתקדש אלא בתוך החומה, **אִימָא** – הייתי אומר, **מִדָּה לִיהּ** רבי יוחנן **לְרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ, דְּבָעֵינַן** [–שצריך] **'עַל' בְּכָמּוֹךְ, דְּאִי אִיתֵּיהּ גַּוַּאי** – שרק אם הלחם נמצא לפנים מחומת העזרה סמוך למקום שחיטת התודה, **קָדַשׁ** – הרי הוא מתקדש, **וְאִי לֹא** – אבל אם אינו שם אלא הוא נמצא חוץ לחומת העזרה, **לֹא קָדַשׁ** – אינו מתקדש, **מִידֵּי דַּהֲוָה אֲכִלֵּי עֲרֵל** – כמו שמצינו שהדבר כך לגבי קידוש כלי שרת שאינם מקדשים בקדושת הגוף אלא את הנכנס לתוכן (זבחים פח.), **וכן** שחיטת התודה אינה מקדשת אלא מה שבתוך העזרה, **צְרִיכָא** – לפיכך הוצרך רבי יוחנן להשמיענו שגם בקידוש לחמי תודה לא צריך 'על' בסמוך.

וְאִי אַשְׁמְעִינַן מחלוקתם רק **לְעִנְיַן מְקַדֵּשׁ לֶחֶם, הָוֶה אָמֵינָא** – הייתי יכול לומר, **בְּהָךְ** [–בזה] **קָאָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ דְּבָעֵינַן 'עַל' בְּכָמּוֹךְ, דְּאִי אִיתֵּיהּ גַּוַּאי קָדַשׁ** – שרק אם הלחם נמצא בעזרה הוא מתקדש, **אֲבָל** אם אינו בעזרה, **לֹא קָדַשׁ**, כמו שמצאנו כן בקידוש כלי שרת, **אֲבָל לְעִנְיַן** שחיטה על **הַחָמֵץ מוֹדֶה לֵיהּ** ריש לקיש **לְרַבִּי יוֹחָנָן, דְּלֹא בָּעֵינַן 'עַל' בְּכָמּוֹךְ**, משום **דְּאִיפּוּרָא הוּא** – שהחמץ הוא איסור בפני עצמו, **וְכָל חֵיכָא דְּאִיתֵּיהּ אִיתֵּיהּ** – ובכל מקום שהוא נמצא הוא עומד באיסורו, ולכך עובר על איסור 'לא תשחט על חמץ' גם אם אין החמץ עמו בעזרה, **צְרִיכָא** – לפיכך הוצרך ריש לקיש להשמיענו שאף לענין חמץ צריך שיהיה סמוך. הגמרא דנה בלאו של 'לא תשחט על חמץ דם זבחי' אם עובר עליו השוחט גם כשאין לו עצמו חמץ רק לאחד מבני החבורה: **בָּעָא מִינֵּיהּ** – שאל ממנו, **רַב אוֹשַׁעְיָא מֵרַבִּי אַמִּי, אִין לוֹ חמץ לְשׁוֹחֵט, וְיֵשׁ לוֹ לְאֶחָד מִבְּנֵי חֲבוּרָה, מַהוּ** – האם עובר השוחט ב'לא תשחט'. **אָמַר לֵיהּ** רבי אמי לרב אושעיא, **מִי כְּתִיב** – וכי כתוב **'לֹא תִשְׁחַט עַל חָמֵץ דָּמִי'** שמשמע שהחמץ של השוחט, **וְהלא 'לֹא תִשְׁחַט עַל חָמֵץ' כְּתִיב**, משמע שעובר גם על חמץ שאינו שלו.

אָמַר לֵיהּ רב אושעיא לרבי אמי, **אִי הָכִי** – אם כך שאתה מרבה גם חמץ של אחרים, נאמר **שֶׁאִפִּילּוּ** אם יש חמץ **לְאֶחָד בְּסוֹף הָעוֹלָם** שאינו מבני החבורה, **וְהחמץ עמו בעזרה, נָמֵי יעבור** השוחט עליו אם התרו בו. **אָמַר לֵיהּ** רבי אמי, **אָמַר קְרָא 'לֹא תִשְׁחַט עַל חָמֵץ דָּם זִבְחִי וְלֹא יָלִין לַבֹּקֶר זֶבַח חַג הַפֶּסַח'**, ומסמיכות התיבות 'לא תשחט' ל'לא ילין' ששניהם כתובים באותו פסוק יש ללמוד, שהלאו של **'לֹא תִשְׁחַט עַל חָמֵץ'**, נאמר רק כשהחמץ הוא של **הָנָךְ דְּקָיְימִי עֲלֵיהּ** – של אלו שעוברים בקרבן זה **מִשּׁוּם** איסור **לֹא יָלִין**, וכל אחד מבני החבורה מוזהר שלא להלין מבשר הפסח, שנאמר (שם יב י) 'וְלֹא תוֹתִירוּ מִמֶּנּוּ עַד בֹּקֶר', אבל מי שאינו מבני החבורה, שאינו ב'לא ילין', לא אסרה תורה לשחוט על חמצו.

הגמרא לומדת דבר נוסף מדברי רבי אמי: **אָמַר רַב פָּפָּא, הֵילְכָךְ** – מאחר שדרשנו שהלאו של 'לא תשחט על חמץ' נאמר לגבי חמץ השייך למי שמוזהר על הלאו של 'לא ילין', **לפיכך כֹּהֵן הַמַּקְטִיר אֶת הַחֵלֶב** של קרבן הפסח, שיש לו חמץ בשעת ההקטרה, אף הוא **עוֹבֵר בְּלֹא תַּעֲשֶׂה**, אף שבפסוק נאמר 'לא תשחט על חמץ' וגו', והטעם, **הוֹאִיל וְיֵשְׁנוֹ בִּכְלָל חֲלָנֵת אֲמוּרִין** – שהוא מוזהר שלא להלין את האימורים [–חלבים הקרבים על גבי המזבח], שנאמר (שם כג יח) 'וְלֹא יָלִין חֵלֶב חַגִּי עַד בֹּקֶר', וכשם שהשוחט מוזהר שלא לשחוט על חמץ שישנו ברשות אחד מאלו שעוברים בקרבן זה על

המשך בעמוד קמ

איסור הלנה, כך מוזהר המקטיר שלא להקטיר את החלב כשיש חמץ ברשותו, שהרי הוא מוזהר שלא להלין את האימורים.

הגמרא מביאה סיוע לרב פפא מברייתא: **תָּנְיָא כְּוָותֵיהּ דְּרַב פָּפָּא** – שנינו בברייתא כדבריו, **הַשּׁוֹחֵט אֶת הַפֶּסַח עַל הֶחָמֵץ עוֹבֵר בְּלֹא תַּעֲשֶׂה. אֵימָתַי, בְּזְמַן שֶׁהַחמץ הוּא** [–שייך] **לְשׁוֹחֵט אוֹ לְזָרִק, אוֹ לְאֶחָד מִבְּנֵי חֲבוּרָה.** אבל אם **הָיָה** החמץ שייך **לְאֶחָד בְּסוֹף הָעוֹלָם, אֵין** השוחט **זָקוּק לוֹ** – אינו צריך לחשוש לו, ואפילו ישנו עמו בעזרה מותר לו לשחוט הפסח. **וְאֶחָד הַשּׁוֹחֵט וְאֶחָד הַזּוֹרֵק וְאֶחָד הַמַּקְטִיר** על החמץ **חַיָּיב,** וכדברי רב פפא שגם המקטיר על חמץ עובר.

ממשיכה הברייתא: **אֲבָל הַמּוֹלֵק** על החמץ **אֶת הָעוֹף** של מחוסרי כיפורים **בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר** בניסן [שכשר הוא להקרבה אחר תמיד של בין הערבים בזמן שחיטת פסח, כמבואר לעיל (נט.)], **אֵינוֹ עוֹבֵר בְּלֹא בָּלוּם,** כלומר אינו עובר על הלאו של 'לא תשחט על חמץ'.

הגמרא מקשה על מה ששנינו שהמולק אינו עובר והמקטיר עובר: **וּרְמִינְהִי** – וקשה ממה ששנינו בברייתא, **הַשּׁוֹחֵט אֶת הַפֶּסַח עַל הֶחָמֵץ עוֹבֵר בְּלֹא תַּעֲשֶׂה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, אַף** השוחט את **הַתָּמִיד** של בין הערבים בערב פסח על החמץ עובר. **אָמְרוּ לוֹ** חכמים לרבי יהודה, **לֹא אָמְרוּ** שהשוחט על החמץ עובר **אֶלָּא בְּקָרְבַּן פֶּסַח בִּלְבַד,** ולא בתמיד. ממשיכה הברייתא לבאר: **אֵימָתַי** עובר השוחט, **בְּזְמַן שֶׁיֵּשׁ** חמץ **לַשּׁוֹחֵט אוֹ לְזוֹרֵק אוֹ לְאֶחָד מִבְּנֵי חֲבוּרָה,** אבל אם **הָיָה לְאֶחָד בְּסוֹף הָעוֹלָם אֵין זָקוּק לוֹ. וְאֶחָד הַשּׁוֹחֵט** את הפסח **וְאֶחָד הַזּוֹרֵק** את דמו, **וְאֶחָד הַמּוֹלֵק** חטאת העוף של מחוסר כיפורים, **וְאֶחָד הַמְּזֶה** מדמה על המזבח, **חַיָּיב. אֲבָל הַקּוֹמֵץ אֶת הַמִּנְחָה** על החמץ במועד, **אֵינוֹ עוֹבֵר בְּלֹא תַּעֲשֶׂה,** לפי שקמיצה ודאי אינה בכלל שחיטה. וכן **הַמַּקְטִיר אֶת הָאֵימוּרִין** של הפסח בארבעה עשר או של שאר זבחים במועד, **אֵינוֹ עוֹבֵר בְּלֹא תַּעֲשֶׂה**